

АНАТОЛИЙ ДНЕПРОВ СЪЖИВЕНИЯТ ФАРАОН

Превод от руски: Цвета Пеева, 1968

chitanka.info

— Жалко, че от времето на Рафер никой вече не се занимава с палеопатология — чух зад гърба си някой да казва на френски.

Обърнах се и видях не особено привлекателен субект — навярно разводач, а може би просяк — тук в Гиза, край пирамидите, се навъртаха доста и от едните, и от другите. Тъй като фразата ми беше непонятна, попитах:

— А какво е това палеопатология и кой е този Рафер?

— Палеопатологията е наука за болестите на древните хора, а Рафер е основателят на тази наука.

Засмях се.

— Какви ли не науки са измислили хората...

— Да. Палеопатологията трябваше да обясни много неща.

— Какво именно? — попитах аз.

— Например защо досега лекарите не успяват да се справят с раковите заболявания.

Да си призная, най-малко очаквах такъв отговор. Разгледах с интерес непознатия. Беше висок, с нежни черти на лицето, с лъскава черна коса. Гърбавият нос придаваше на сплесканото му от двете страни лице сходство с някаква птица.

— Защо тогава никой не се занимава с палеопатология? — попитах.

— Сложна наука. Да се открие по мумия признаците на дадено заболяване, не е лесна работа. Това може да направи само много голям специалист. Той трябва да бъде едновременно и добър анатом, и онколог, и биолог, и палеонтолог. Въобще с такива неща може да се занимава само човек с голяма ерудиция.

— И все пак не виждам връзка между проблема за рака и тази ваша странна наука.

Французинът се усмихна.

— Това е дълга история. Ако имате време, бих могъл да ви я разкажа срещу десет пиастра.

Погледнах часовника си. Беше осем по местно време. Скоро щеше да се здрачи, после щеше да настъпи черната като сажди египетска нощ. Впрочем до хотела имаше не повече от стотина метра и затова приех.

— Добре, ето ви десет пиастра. Разказвайте.

— Да отидем ей там, към западната страна на пирамидата. Там ще е светло още около час.

Докато вървахме, той неочаквано запитва:

— Били ли сте някога в Париж?

— Не, не съм бил — отвърнах аз.

Французинът дълбоко въздъхна:

— Сега там се разпореждат фашистите. Те убиха професор Дешлен и Ирен...

Замислих се. Войната продължаваше, цяла Европа стенеше под немска окупация. Стотици хиляди хора напускаха родните места, бягаха в чужбина, за да се спасят от хищната свастика. Може би и този човек бе напуснал родния си град и сега, за да не умре от глад, разказваше тук край нажежените древни камъни срещу пари причудливите си истории.

— Да седнем тук — каза непознатият.

— Добре — съгласих се аз и се приготвих да слушам.

* * *

— Най-добре ще е да започна от оня паметен ден на 1941 година, когато в един от парижките вестници се появи следното съобщение — запомнил съм го добре: „Тази нощ в музея на Източната култура бе извършено страшно кощунство. Неизвестен човек проникнал в залата, където се пазят египетските мумии, отворил саркофага на втория цар от петата династия Сахур и задигнал част от мумифицираните останки на фараона.“

Непознатият млъкна за минута, после се наведе към мен и прошепна:

— Мога да ви съобщя, че саркофага на фараона от Абусир отворих аз.

— Защо? — учудих се.

— Нужен ми беше прешлен от фараона.

Едва се съдържах да не избухна в смях. „Сега ще последва банална детективска история“ — реших аз. Но отгатнал сякаш мислите ми, непознатият бързо заговори:

— За бога, не мислете, че искам да ви заинтригувам с глупави истории за кражби и търсене на крадеца. Ако се съгласите да чуете всичко до края, ще разберете, че това беше необходимо.

— Готов съм да слушам, но какво общо има това с проблема за рака?

— Господине — продължи, без да бърза, моят разказвач. — В едно можете да бъдете сигурен. Аз не съм престъпник. Престъпниците сега се разхождат из парижките улици, седят в парижките кафенета и ресторанти. Харчат златото, спечелено от кръвта и смъртта на хората...

След като помълча около минута, той продължи:

— Ще ви разправа за един пламенен френски патриот, който през страшното време на окупацията направи, уви, трагичен и необмислен опит да помогне на родината си. До войната Морис Дешлен беше професор в Сорбоната. Спадеше към онзи рядък тип учени, които се интересуват буквално от всичко. Не приемаше делението на науките на различни дисциплини. На лекциите си често повтаряше, че ние живеем в единен свят и че изкуственото деление на познанията на света не говори добре за величието на човешкия разум. Просто още не се е родил геният, който да синтезира всичко в едно.

Когато започна войната, Морис Дешлен отиде доброволец на фронта. И то като обикновен санитар, въпреки че в университета четеше факултативно лекции по кристалография и, кой знае защо, усилено изучаваше египтология.

Аз също имам известно отношение към науката. По-точно, аз съм недоучил се химик-органик. Запознах се с Дешлен в университета. Порази ме огромната му ерудиция. С наслаждение слушах лекциите му. Макар че се отнасяха до специални въпроси от кристалографията, те обхващаха широк кръг от проблеми. На една от тези лекции именно професор Дешлен изказа идеята, подета впоследствие и от други учени, че живият организъм е апериодичен кристал.

И така, когато започна войната, за да не умра от глад, аз бях принуден да постъпя на работа в една аптека. Там се запознах с Ирен Бейе, която по-късно стана моя жена.

Към края на четиридесетата година, след като немците бяха вече заели половин Франция, получих писмо от един мой стар приятел. В него между другото той пишеше: „Нашият Дешлен направи колосална кариера — от санитар до главен хирург на полева болница. Немците са

издали заповед за издирването му. Говори се, че Дешлен бил открил невероятен способ за лекуване на ранените...”

Веднъж в аптеката, където работех, влезе, накуцвайки, един дънгалак с бинтована глава и ми подаде рецепта. Какво бе изумлението ми, когато вместо названията на лекарствата прочетох няколко реда, написани с познат почерк: „Утре вечер в седем часа този човек ще ви чака пред входа на Мадлената и ще ви доведе при мен. Нужен сте ми. М. Д.“ Бележката беше от Дешлен.

На другата вечер чаках с нетърпение на уреченото място непознатия. Той се появи внезапно и ми даде знак да го следвам.

Вървахме дълго, все в североизточна посока. След час се озовахме в някакъв тъмен квартал. Когато навлязохме в тясна, потънала в мъгла улица, придружвачът ми се приближи към мен и тихо каза:

— Това е улица Паради.

На мен това име нищо не ми говореше. Провряхме се под някаква порта, свихме надясно. В дъното на двора имаше двуетажна къща.

Професор Дешлен ме посрещна хладно, така както обикновено посрещаше студентите, дошли при него на изпит. Кимна ми да седна. Аз някак се смутих и не се решавах да поведе разговор. Той заговори пръв:

— Известно ли ви е, млади човече, че ние живеем в свят на кристали?

Свих рамене и вътрешно се усмигнах. Всичко много напомняше добрите стари времена в Сорбоната.

— Да, наистина, кристалните образования в природата са твърде много — отвърнах аз.

— Много! Те са навсякъде! — продума той сурово.

Огледах се наоколо, като се опитвах в тъмнината да открия поне нещо с кристална природа. Масата, столовете, библиотеката с книги, коженото кресло, стъклата на прозорците. Нито един от тези предмети не ми напомняше за кристалите.

— Не ми е ясно какво точно имате пред вид, професоре. Но ако под кристали разбирате...

— Под кристали, млади човече, разбирам именно онова, което и трябва да се разбира. Кристалът е подредена в пространството

материя.

Замислих се. Смутиха ме думите „подредена материя“, защото те не отговаряха на определението, което се даваше за кристалите — материя с периодически повтаряща се структура.

— Определението ви е много общо... — опитах се да възразя аз.

— Това според вас кристал ли е? — удари той с юмрук по масата.

— Разбира се, не — без да се замисля, отвърнах аз.

— Не е кристал? Е, смятах ви за по-съобразителен...

— Ако имате пред вид дървесината, от която е направена масата, то тя, разбира се, не е кристал, макар че...

— Макар какво? — попита Дешлен.

— Макар че тя напомня по нещо кристала — промълвих аз.

— Аха! — тържествуващо викна той. — Добре! Много добре. А сега ми кажете, с какво тази дървесина ви напомни кристала? — И без да дочака моя отговор, отвърна сам: — С това, че тя се състои от влакна, които на свой ред представляват съвсем не случайни, а подредени вериги от молекули. Това е неперодичен или аперодичен кристал. А кой е казал, че кристалите трябва да имат периодична структура?

— То следва от самото определение... — промърморих.

— По дяволите определението! Определенията сме измислили ние, а природата не се интересува от тях. Щом определението не изразява същността на нещата, трябва да го забравим, и колкото по-скоро, толкова по-добре!

— Не разбирам, професоре, какъв е смисълът на целия този разговор. Мисля, че не сте ме извикали тук, за да ми обяснявате какво е кристал. Писахте ми, че съм ви нужен. Аз съм на ваше разположение.

— Чудесно. Нужен сте ми, за да ми помогнете да отгледам нови кристали...

Това изявление на Дешлен ме порази. Странно ми се стори в разгара на националното бедствие едно такова чисто научно увлечение. Затова казах с горчивина:

— Нима мислите, че съвестите ни ще бъдат спокойни, ако по такъв оригинален начин се опитаме да избягаме от действителността?

— Ни най-малко. Много скоро ще разберете, че онова, което се каня да правя, има огромно значение за Франция.

После Дешлен изложи накратко плана си. Къщата му се превръща във физико-химическа лаборатория. Аз и Жоклен (така се казваше човекът, който ме бе довел) ще бъдем негови сътрудници. Жена ми ще ни помага като лаборант. Тя ще води и домакинството ни.

* * *

И така, след няколко дена аз и жена ми се преместихме в мрачния дом на улица Паради. Професорът ни посрещна приветливо. В тъмните му очи под гъстите надвиснали вежди святкаха закачливи пламъчета.

— Значи, всички се събрахме. Добре. Сега ще направим генерално съвещание и ще разработим план за действие. Ирен — обърна се той към жена ми, — богата ли е аптеката ни?

— Имаме всичко освен сулфамидни препарати — отговори жена ми.

— Засега няма да ни трябват. Имаме ли аминокиселини или производните им? Имаме ли цистеин, глобулин? Обикновен желатин?

— Ще се намерят. Особено желатин.

— Прекрасно. Тогава заповядайте всички в кабинета.

Когато седнахме, той повика Жоклен и каза:

— Я запретни ръкава на дясната си ръка.

Младежът смутено се усмихна и дръпна ръкава над лакътя.

Аз и Ирен станахме и се приближихме.

— Разгледайте внимателно долната част на ръката на този млад човек — лукаво каза професорът.

Отначало нищо особено не видяхме. Ръка като ръка. Дешлен каза на Жоклен да отиде до прозореца и едва тогава открих нещо съвсем странно. От лакътя до рамото по ръката растяха гъсти черни косми. Но под лакътя нямаше никакви косми. В същност имаше, но много светли и много нежни, като по тялото на малките деца. Цветът на кожата надолу от лакътя беше светъл, изглеждаше по-тънка и нежна в сравнение със задебелялата жълтеникава кожа нагоре.

— Долната част на ръката ви е по-млада, отколкото горната — изведнъж каза жена ми.

— Напълно вярно — продума професорът. — Тази част е само на три месеца, а над лакътя, ако не се лъжа, на двадесет и девет години.

Загледахме удивени Дешлен. Младежът спусна ръкава си и седна.

— Вие, разбира се, сте чували за експлантацията. Взимате парче жива тъкан и я слагате в епруветка с хранителна среда. Ако хранителните продукти и кислородът в тази среда са достатъчни и е осигурена добра обмяна на веществата, клетките на живата тъкан ще почнат да се размножават и извън организма. Ще ви припомня и други факти. Някои живи организми имат забележителното свойство да възстановяват — регенерират повредените си органи. Но това не е най-удивителното. Известно е, че ако се вземе парченце от обикновен дъждовен червей — повтарям, парченце — и се сложи в подходяща хранителна среда, от него ще израсне цял червей, точно такъв, какъвто е бил онзи, от който сме взели тъкан за опита.

Ирен изведнъж заяви:

— Явно, вие сте открили начин, професоре, за регенерация на ампутирани крайници чрез държането на останалата част в съответен хранителен разтвор?

— Да — отвърна Дешлен и се усмихна.

— Значи, по този начин сте възстановили ръката на господин Жоклен?

— Точно така.

— Но това е революция във възстановителната хирургия или... как в същност ще се назове тази област на медицината? Може би възстановителна биохимия?! — извиках аз.

— Не, това още не е революция. Това е половин революция — каза Дешлен. — Революцията ще дойде по-късно.

Ние се спогледахме.

— Нима не ви учудва — продължи Дешлен, — че всеки от нас се е появил на света и израснал в огромен организъм само от една-единствена клетка? В тази именно една-единствена клетка е била съсредоточена програмата, ако щете, планът или проектът за построяването на целия наш организъм. Редът, който наблюдаваме в обикновените кристали, е само геометричен ред, докато редът и последователността на молекулите в новия организъм е ред, определящ смисъла на целия живот. — Дешлен стана. — А сега да

поговорим за най-главното. За патриотичния ни дълг към Франция. Няма да ви описвам какви мъки и унижения търпи сега Франция... Всички го знаем много добре. Нашата задача е да помогнем на онези, които продължават борбата. Можем да им набавим оръжия. На тях са им нужни пари, много пари.

— Откъде смятате да намерите толкова много пари? — поинтересувах се аз.

— В Египет — изведнъж каза Дешлен.

— Къде?

— В Египет. В Абусир, на сто километра южно от Кайро.

Докато седяхме смаяни и се споглеждахме недоумяващи, професор Дешлен отвори писалището си и извади оттам пожълтял лист.

— Не знам дали ви е известно, че преди войната аз се занимавах с проблема за рака. Заинтересувах ме научните съобщения на Рафер. Той пишеше, че за изясняване природата на раковите заболявания е необходимо да се установи откога съществува тази болест на земята. Бе изследвал останки от древни животни, египетски мумии и дошъл до извода, че древните египтяни не са познавали тази болест. И тогава аз реших да си изясня колко време могат да живеят раковите клетки и могат ли, след като са пролежали пет-шест хиляди години, отново да предизвикат заболяване в жив организъм. Най-напред прегледах документите; исках да узная не е ли умрял някой от египетските фараони от рак. Търсих дълго. Но все пак търсенията ми се увенчаха с успех. На глинената табелка, поставена пред мумията на цар Сахура — той е живял в тринадесетия век преди нашата ера, — пишеше, че е умрял от някакви „кървавочервени подутини“ по гърдите и коленете. Когато разгледах мумията в музея, убедих се, че фараонът е страдал от мултиплен рак по гърдите и крайниците.

— Но какво общо има това със съпротивителното движение?

Дешлен се усмихна.

— В надписа се казва още, че преди смъртта си Сахура заповядал да принесат в дар на бога Ра едва ли не цяла планина от злато и скъпоценни камъни. Съкровището било заровено в скривалище.

— Но оттогава са изминали толкова хилядолетия — каза Ирен.

— Убеден съм, че съкровището още не е изровено, във всеки случай можем да проверим.

— Да проверим? — Аз въобще бях престанал да разбирам каквото и да било. — А как ще узнаете къде се намира или се е намирало?

— Това ще ни каже самият цар Сахура — продума Дешлен.

Ако в този момент бе експлодирала в стаята бомба, щяхме да бъдем по-малко удивени: погледнахме се с Ирен и разбрахме, че и у двамата ни се бе появила една и съща мисъл: „Дешлен не е с всички си!“ Само Жоклен гледаше с възхищение своя спасител.

— Драги приятели, това не е парадокс. Вярвам, че сте умни хора и правилно сте разбрали това, което ви казах. В клетките се съдържа в зашифрован вид планът за изграждането на цялото същество. Ако поставим такава тъкан в подходяща хранителна среда, от нея ще израсне пълноценен организъм. Ръката и кракът на Жоклен го потвърждават. Каква трябва да бъде хранителната среда, аз знам. Остава по-малкото — поне една клетка от фараона Сахура.

— Но това е безсмислено! — извиках аз. — Фараонът е лежал в земята повече от тридесет столетия. Всички знаем, че пълната минерализация, тоест пълното разрушаване на органичните вещества става максимум за двадесет години.

— Това още не е доказано — безжалостно каза Дешлен. — Последните археологически разкопки показаха, че пшенично зърно, извадено от гробница на фараон, е покълнало, макар че е лежало няколко хиляди години. Животът е по-устойчив, отколкото мислим. Не забравяйте, че трупът на Сахура е бил балсамиран, поставен в каменен ковчег и погребан в пясъчна почва, в топла, без подземни води страна. Не вярвам в тялото на фараона да не се е запазила нито една дремеща през хилядолетията жива клетка. За експеримента ми е нужна една-единствена кост...

* * *

— Когато през есента на четиридесет и първа година — продължи непознатият — отидох в музея, вътре беше мрачно и пусто. Беше дъждовна есенна вечер и тишината на залите се нарушаваше от

стъпките на малкото посетители. Издебнах удобен момент и се скрих зад една от египетските статуи. През нощта отворих стъклената витрина, в която се пазеше мумията, и с нож и малък трион отрязах парче от гръбначния стълб на фараона. Когато на сутринта отвориха вратите на музея, без да ме забележат, се измъкнах на улицата.

Знаете, че сутрин хората мислят по-иначе, отколкото нощем. Често сериозни и величествени мисли, породили се нощем, сутрин ни изглеждат смешни и незначителни. Крачех по улиците на Париж, изпълнен с ирония и сарказъм по адрес на автора на тази налудничава идея.

В кабинета на Дешлен всички ме очакваха. Ирен се хвърли на врата ми със сълзи на очите. Цяла нощ се тревожила да не ми се случи нещо.

Оставих торбичката с останките от мумията и седнах.

— Ето вашия подарък за Франция, професоре! Надявам се, че тук има материал не за един, а за десет фараона.

Без да обръща внимание на думите ми, Дешлен изсипа съдържанието на торбичката върху голямо стъкло. С тънките си и чевръсти като на пианист пръсти той бързо започна да рови из жълтеникаво-сивата маса, като отделяше малките парченца от големите. Една от костите беше колкото юмрук. Той дълго я разглежда с лупата си, после каза:

— Поздравявам ви. Успели сте да вземете седмия прешлен на египетския владетел. Запазил се е добре. С него ще започнем и нашите опити.

Дешлен внимателно проми прешлена с дестилирана вода и го постави в съд със слаб разтвор от лимонена киселина. После го извади и премести в разтвор от пепел, за да отстрани минералните образувания, съдържащи силициеви соли. Разтварянето на силициевите съединения продължи дълго. Отначало Дешлен сам бъркаше разтвора със стъклена пръчка, после нареди на Жоклен да се занимава с това. Той започна да се разхожда из стаята, като напрегнато мислеше. Ние мълчаливо го следяхме с очи. От време на време се спираше и внимателно разглеждаше костта. После се усмихна и потривайки ръце, каза:

— Уверен съм, че когато премахнем горния защитен слой, ще намерим онова зърно, което ще даде кълнове.

Отстраняването на силициевата обвивка на костта продължи няколко дена. През това време ние подредихме голямата зала, поставихме дестилатори, термостати, хладилници, апарати за качествен и количествен анализ на органични съединения. На една маса жена ми нареди много шишета с разтвори от аминокиселини, приготвени по рецепти на Дешлен. До самия прозорец, в друг, по-голям съд с вода, поставихме малък правоъгълен аквариум, до него бутилка с кислород. В този именно аквариум трябваше да протече първият стадий от регенерацията на царя от Абусир.

Една вечер, след десетина дена, седяхме както винаги в голямата зала и всеки се занимаваше със своята работа. Ирен мереше на аналитичните везни вещества за физиологичния разтвор, аз проверявах чистотата на купения наскоро глобулин, а Жоклен, дремейки на стола, бавно бъркаше разтвора в стъкления съд с костта. Изведнъж чухме гласа на Дешлен, който бе застанал до Жоклен.

— Гледайте! — извика той. — Елате веднага!

Изтичахме с Ирен при него.

Колкото и да напругахме зрението си, не можахме да забележим никаква промяна в костта.

— Обърнете внимание на цвета на костта! Не виждате ли, че е станала розова! Ето, гледайте този участък вдясно, до ребрения израстък.

Едва сега, след като Дешлен ни показва къде да гледаме, видяхме, че наистина там се бе появило малко розово петно. Жоклен започна да разбърква по-енергично разтвора и розовото петно почна да се увеличава пред очите ни. От удивление аз и Ирен просто онемяхме.

Пръв се опомни Дешлен.

— Ирен, бързо напълнете аквариума с физиологичен разтвор и хранителна течност. Наситете разтвора с кислород.

В лабораторията закипя работа. Точно в полунощ костта бе преместена в хранителния разтвор. Тя не потъна на дъното, както очаквахме, а застана в центъра, поддържана от струята кислородни мехурчета. Преместихме тук силната настолна лампа и зачакахме.

* * *

Стояхме до сутринта, но нищо не се случи. Краката ни отекоха, уморихме се. Умори се и Дешлен. Заповяда ни да сменим разтвора и да отидем да почиваме. При аквариума остана да дежури Жоклен.

Занизаха се мъчителни дни, през които с всички сили се мъчехме да съзрем поне някакви признаци, че костта в аквариума оживява. Дешлен почти не излизаше от кабинета си, ден и нощ прелистваше някакви списания, пишеше, правеше изчисления. Понякога за минута идваше в голямата зала, хвърляше свиреп поглед на костта в аквариума и пак се оттегляше в кабинета си.

* * *

Една нощ при аквариума дежурех аз. Трябваше да наблюдавам налягането на кислорода, концентрацията на водородните йони в хранителната среда и температурата на разтвора. Тя не биваше да се покачва над температурата на човешкото тяло. Регулираше се чрез водната баня, в която бе поставен аквариумът с костта. Равномерната температура на водата във външния съд се поддържаше чрез реостат, който регулираше нагряването на електрическата печка.

Към три часа през нощта съм задрямал. Не знам колко съм спал, но се събудих от усещането, като че ли някой държи под носа ми чиния с гореща супа. Скочих бързо от стола и замръзнах: от аквариума се виеше пара. Погледнах термометъра. За мой ужас показваше седемдесет градуса. Изглежда, докато съм спал, съм бутнал случайно лоста на реостата.

Преместих моментално лоста на реостата на нула, изтичах до чешмата, намокрих със студена вода кърпа и обвих с нея съда с костта. Температурата започна бавно да спада, но от аквариума още цял час излизаше пара. Капнал от умора, целият плувнал в пот, седнах до съда с костта, като си мислех какво ли ще стане с Дешлен и с всички нас, когато той узнае за случилото се.

Разгледах сварената кост и забелязах, че тя е променила цвета си. „Няма да мога да скрия случилото се. Много се е променила“ — мислех си аз.

От бяло-розова костта бе станала червена. Нещо повече, от нея бяха изпъзтели множество тънки белезникави власинки, които бавно

се поклащаха от струята кислородни мехурчета. За мой ужас тези власинки бързо растяха и призори цялата кост бе покрита с власинки, които все продължаваха да растат. Костта заприлича на камък, обрасъл с водорасли. Изпаднах в паника. Не издържах и реших да събудя професора и всичко да му призная. Залитайки, отидох в кабинета му и го побутнах по рамото. Той спеше облечен в креслото.

— Какво има? — скочи веднага той. — Какво се е случило?

— Професоре, случи се нещастие... Елате да видите какво направих...

Дешлен се понесе като метеор към залата и впери очи в съда с фараона. Няколко минути стоя така наведен над него, без нищо да промълви. После с пресипнал глас попита:

— Как успяхте да направите това?

— Температурата се покачи над нормалната... Почти до завиране...

— Знаех си аз — продума Дешлен. — Чувствувах интуитивно, че е необходимо... Било е необходимо, за да се ускори реакцията... Но не можех да го докажа. Нали в живия организъм размножаването на клетките става при нормална температура... Какво щастие...

Изведнъж той се обърна към мене, на лицето му сияеше радостна усмивка. Прегърна ме и ме целуна. А аз стоях като пън и нищо не разбирах.

Когато след няколко минути двамата пак погледнахме в аквариума, костта бе загубила предишния си вид. Превърнала се бе в топка бледорозов мъх. Някои власинки, сега преплетени в дебели нишки, вече достигаха повърхността на разтвора. Дешлен завика високо:

— Пригответе бързо голямата вана! Да се напълни с универсален хранителен разтвор! Бързо разбуди всички.

Хукнах надолу и домъкнах сънената Ирен. От лабораторията изскочи и Жоклен.

— Какво се е случило? Кажете, за бога? — мълвеше Ирен.

— Какво се е случило? Нашият Сахура оживява. Расте, и при това толкова бързо!

Няма да описвам обзелата ни радост. В лабораторията закипя трескава дейност. Мъкнехме бутилки с разтвор, пълнехме огромния

дълъг почти два метра аквариум, нагласявахме електрическата печка, термометрите, бутилките с газ.

Професор Дешлен тичаше от единия край на лабораторията до другия, като нареждаше какво да правим. После неочаквано се спря по средата на залата и завика:

— Това е идея! Гениална идея!

Изтича до мен и ме разтърси за рамото:

— Помните ли, когато донесохте костта на Сахура, вие казахте подигравателно, че ще стигне за десет фараона? Тук има материал не за десет, а за сто фараона. Но нашата задача засега е по-скромна: ще направим два фараона. Жоклен, поставете до тази вана и запасната.

— Как, професоре? — запита Ирен. — Но ние имаме само една кост, само една...

— А какво ни пречи да я разделим на две? На четири? На колкото искаме...

Когато двете вани бяха напълнени с разтвор, Дешлен извади внимателно от аквариума вече голямата и обрасла с тъкан кост и я постави върху стерилизирано стъкло. Разряза с хирургически нож костта на две равни части. Пусна всяка от тях във ваните.

— От тази кост ще израсне Сахура Първи — тържествено каза той. — А от оная — Сахура Втори!

Гледахме тържественото кръщаване на бъдещите благодетели на Франция със смесено чувство на възхищение, радост и страх пред неизвестното.

* * *

Двамата фараони растяха не с дни, а с часове. Едва успяхме да сменяваме разтворите. След около месец двамата египетски царе почнаха да приемат очертания на човек. Дешлен с часове седеше край фараоните, като чертаеше и пишеше нещо в своя научен дневник.

По това време мен започна да ме смущава, отначало много смътна, но после все по-оформяща се мисъл.

Споделих я с Ирен:

— Нали помниш, фараонът е умрял от рак. Вълнува ме въпросът, какви ще израснат тия двамата, здрави или болни?

Ирен нищо не можа да ми отговори и аз се обърнах към Дешлен. Той каза:

— Въобще предположението към едно или друго заболяване някак се предава. Но нас сега не ни интересува от какво в края на краищата ще умрат нашите фараони. За нас е важно да узнаем от тях къде е скрито съкровището, оставено на бога Ра.

— В такъв случай на каква възраст ще бъдат царете, млади или стари?

— Ще спрем процеса на развитието на фараоните след четиридесетото деление на клетката. Според изчисленията ми това ще отговаря точно на времето, когато Сахура е правел завещанието си. Ако спрем растежа по-рано, царете сами няма да знаят къде е скрито съкровището.

Един прекрасен ден той ни извика с Жоклен и с уморен глас ни каза:

— Разпределете дежурствата помежду си, аз трябва да си почина.

Отиде в кабинета си и се заключи. Фараоните бяха вече доста пораснали. Двамата бяха едри, с бради, с огромни черни очи (сега те твърде често ги вторачваха с любопитство в нас).

— Не се ли уморихте? — попита ме непознатият, като прекъсна внезапно разказа си.

— Не — отвърнах аз, — много ми е интересно.

Той извади цигара и щракна запалката. Смукна и продължи:

— Една вечер след дежурство не слязохме с Ирен както обикновено в нашите стаи, а отидохме в препараторската и останахме там да подремнем в креслата. При ваните дежуреше Жоклен.

Посред нощ се събудихме от страшен шум и звън от чупене на стъкла. После се зачуха странни неестествени викове.

Изтичахме в залата. Пред нас се разкри нелепа картина: една от ваните беше счупена, течността бе заляла целия под и върху парчетата стъкла се търкаляше нашият Жоклен, а в него се бе вкопчил Сахура Първи. Сахура Втори правеше отчаяни опити да излезе от своята вана.

Спуснах се да помагам на Жоклен. В този момент почти върху гърба ми се изтърси успелият да излезе от ваната Сахура Втори. Той ме хвана за крака, аз се подхлъзнах и паднах по гръб. Борбата се

придружаваше от крясъци и викове, които навярно се чуваха даже на улицата.

В залата се втурна Дешлен. Но той не ни се притече веднага на помощ, а, кой знае защо, почна да се занимава с някакви бутилки, като през цялото време подвикваше:

— За бога, не ги убивайте! Не ги убивайте: сега ще се успокоят.

А ние продължавахме да се търкаляме в локвата, като се мъчехме да се отскубнем от здравите ръце на двамата яки, голи мъжаги, които така ревяха, че съдовете в залата дрънчаха.

Неочаквано всичко стихна. Отначало млъкна Сахура Първи, а после и Сахура Втори. Усетих, че ръцете му се разхлабиха и той ме пусна. Залитайки, целият измокрен, аз се изправих. Стана и Жоклен. Дръпнахме се встрани и погледнахме към пода. Двамата голи царе, сграбчили по една бутилка с някаква течност, мляскайки и сумтейки, усилено сучеха. Да, те не пиеха, а сучеха. На физиономията им бе изписано необикновено блаженство. От време на време на лицата им се появяваше глупава усмивка.

* * *

Докато ние наблюдавахме тази сцена, Дешлен приготвяше бързо нови бутилки с разтвор. Най-напред изпи съдържанието Сахура Първи. Усетил, че в бутилката няма повече нищо, той яростно я захвърли и пак закрепця, а по бузите му потекоха сълзи. Дешлен пхна в устата му втора бутилка и той млъкна. Същото се повтори и със Сахура Втори. За миг в лабораторията се възцари зловеща тишина. Влезе Ирен.

— Покрийте ги с нещо — рече тя. — Те са все пак възрастни мъже.

Дешлен я погледна и тъжно се усмихна.

— Уви, те са само деца.

— Да, професоре — казах аз, — възрастни деца — изроди.

— Вашите фараони — заговори Ирен — нямат нито разум, нито памет. Те нищо не знаят за своя произход и никога не ще узнаят. За тия двамата Египет е толкова чужда страна, колкото и всяка друга. Ние никога не ще узнаем от тях къде са богатствата, оставени от цар Сахура на бога Ра.

Дешлен мълчеше. После каза:

— Разбрах го, още когато наблюдавах развитието на мозъците им. Дватамата имат напълно детски мозък.

Стояхме дълго и мълчаливо гледахме двете жалки същества. На душата ни беше тежко и страшно.

Внезапно на входната врата силно се зачука. Сахура Първи трепна и изпусна бутилката с подсладената вода. След миг той зарева с всички сили.

— Не отваряйте! — извика Дешлен.

Но предупреждението се оказа излишно. Зачуха се още по-силни и по-чести удари и вратата широко се разтвори. В стаята нахълтаха петима въоръжени с автомати немски войници, придружени от офицер.

Картината, разкрила се пред очите им, ги накара за секунда да замръзнат на местата си. После, като се мъчеше да надвика ревящите египетски царе, офицерът запита:

— Какво става тук!? Кой сте вие!? Покажете си документите!

Дешлен, изгубил самообладание, се нахвърли върху немците, като се опитваше да ги изтика от стаята. Когато не успя, хукна към кабинета си, преследван от двама войници. На нас ни заповядаха да вдигнем ръце. От кабинета се раздаде отначало един, после втори изстрел и на прага с димящ пистолет в ръка се появи Дешлен. Той залитна и се строполи на пода. От кабинета изскочи един от немците. Жоклен се хвърли върху него, повали го на пода и почна да го души. Раздаде се още един изстрел, после още... При яростните крясъци на двамата Сахуровци изведоха ни с Ирен от къщата с вързани ръце.

* * *

По-нататък не е интересно. След седмица успях да избягам: помогнаха ми френски патриоти. За Ирен нищо не знаех.

След около година научих, че Ирен умряла от мъченията. Немците искали да узнаят от нея кои са двамата близнаци — идиоти, които умрели в болницата на затвора от рак...

Освен това фашистите искали да изтръгнат от нея подробности за връзките на професор Дешлен със съпротивителното движение.

* * *

Моят разказвач млъкна.

Не станахме веднага, а продължихме да седим на камъка край гигантската Хеопсова пирамида, потънала в бездънния океан на египетската нощ.

— А вие как попаднахте тук? — запитах французина след дълго мълчание.

— Добрах се някак. Изхарчих за това всичко, което имах.

— Защо?

— Не се ли досещате? — Стори ми се, че той тъжно се усмихна. — Искам да спечеля пари, да замина на юг, в Абусир...

— За да намерите богатствата на цар Сахура ли? — попитах иронично.

Долових, че кимна.

— Вашата история струва повече от десет пиастра — казах аз и пъгнах в тъмнината пари в невидимата ръка.

— Благодаря ви наистина, благодаря. Дайте ми адреса си. Ако в Абусир намеря...

— Моля ви се, не е нужно...

Той бързо стана и като продума нещо като „прощавайте“, изчезна в тъмнината.

Когато стигнах в хотела, бях почти убеден, че поне половината от тая история е измислена.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 5 от 1968 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.